

Η εκκλησιαστική πολιτική και διπλωματία και ο Αρχιεπίσκοπος Αμερικής Ελπιδοφόρος

1. Πολύς θόρυβος για το σχεδόν τίποτε από την επίσκεψη, κατόπιν επισήμου προσκλήσεως, του Αρχιεπισκόπου Αμερικής Ελπιδοφόρου στα εγκαίνια **του σπιτιού της Τουρκίας**, πλησίον της έδρας του ΟΗΕ στη Νέα Υόρκη, παρουσία του κύριου υψηλού οικοδεσπότη, του Προέδρου της Τουρκίας Ρ. Τ. Ερντογάν.

Ο Κυβερνητικός Εκπρόσωπος των Αθηνών εξέφρασε τη δυσαρέσκεια της Κυβερνήσεως προς τον Αρχιεπίσκοπο Αμερικής, ως εάν ο τελευταίος να λειτουργεί εις ΗΠΑ ως αξιωματούχος – Υπουργός της Κυβερνήσεως των Αθηνών. Μεγάλη υπόθεση να διαχειρίζεσαι – και πώς; – την διακριτότητα των ρόλων μεταξύ Πολιτείας και Εκκλησίας στην Ελλάδα και στο Εξωτερικό. Ως προς την Εκκλησία της Ελλάδος, παράδειγμα προς μίμηση αντιπροσωπευτικό για την διακριτότητα αυτή, μετά σοφίας και συνέσεως, ο Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος Ιερώνυμος ο Β'.

Η ελληνική Διασπορά άπασα υπάγεται ιεροκανονικά στο Οικουμενικό Πατριαρχείο. Ο Αρχιεπίσκοπος Αμερικής Ελπιδοφόρος υπάγεται δικαιοδοσιακά στο Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως, με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Ο ίδιος είναι, εξ άλλου, γέννημα και θρέμμα της Ρωμιοσύνης Κωνσταντινουπόλεως, και, βέβαια, πολίτης της Τουρκικής Δημοκρατίας. Και το ερώτημα : Είναι δυνατόν, λαμβάνων ο Αρχιεπίσκοπος πρόσκληση για τα εγκαίνια του σπιτιού της Τουρκίας παρουσία του Προέδρου Ερντογάν, θρησκευομένου τα μάλιστα, διότι γνωρίζει ότι ο Αρχιεπίσκοπος Αμερικής είναι Αρχιερέας του Οικουμενικού Πατριαρχείου, του Πατριαρχείου των Ρωμίων στην Κωνσταντινούπολη στη Νέα Υόρκη, να θέτει

προϋποθέσεις για την ανταπόκριση στην πρόσκληση ως πνευματικός – θρησκευτικός ηγέτης;

Και τι το τρομακτικό και απαράδεκτο ότι εκεί ευρίσκοντο και ο Ηγέτης της τουρκοκυπριακής Κοινότητας Τατάρ και τόσοι άλλοι αντίπαλοι του Ελληνισμού σε γεωπολιτικό επίπεδο στην Ανατολική Μεσόγειο; Μήπως η παρουσία του, σε κοινωνική εκδήλωση αυτού του τύπου, θα συνιστούσε γεωπολιτικό ατόπημα, θέτοντας την υπογραφή του σε κάποια Συμφωνία;

Αν υποθέσουμε ότι ο Αρχιεπίσκοπος Αμερικής ήταν ελληνοκυπριακής καταγωγής, κάπως θα δικαιολογείτο η πρωτογενής αντίδραση των αδελφών μας ελληνοκυπρίων, δυναμικού στοιχείου της Ομογένειας στις ΗΠΑ, ποιμνίου της Αρχιεπισκοπής Αμερικής. Στα εκκλησιαστικά, και πάλι, το **φυλετικό στοιχείο** δεν υπέρκειται του **ιεροκανονικού χρέους**.

2. Δεν είναι δυνατόν από τη μία να διαλαλούμε την ανάγκη ανοικτών γεωπολιτικών διαύλων επικοινωνίας και διαλόγου με την γείτονα στην Ελλάδα και στην Κύπρο, και από την άλλη να την αρνούμεθα σε ένα πνευματικό Ηγέτη σε κοινωνικό και πολιτισμικό γεγονός, πέραν της αυτονοήτου πολιτικής σημασίας, στην οποία όμως ουδεμία εμπλοκή θα μπορούσε να έχει ένας εκκλησιαστικός Ηγέτης. Καμιά φορά – για να μην πούμε πολλές φορές – η εκκλησιαστική πολιτική και διπλωματία λειτουργεί υποβοηθητικά συμβολικά στα γεωπολιτικά, όταν πρόκειται για την έξαρση ανάγκης συνεργασίας και διαλόγου και επικοινωνίας. Η ιστορία μάς διδάσκει ότι τα γεωπολιτικά αγκάθια υποχωρούν, με την υποβοήθηση, *in situ*, των γεωεκκλησιαστικών και γεωθρησκευτικών συμβολών.

Ο Αρχιεπίσκοπος έδωσε το σωστό στίγμα με τις διευκρινιστικές δηλώσεις. Δεν ήσαν ούτε απολογία, ούτε συγγνώμη, όπως ανεύθυνα διαδίδετο από πολιτικούς και δημοσιογραφικούς κύκλους των Αθηνών. Ως συνήθως γίνεται

με άστοχες πολιτικές δηλώσεις Υπουργών και Βουλευτών. Λυπούμαστε να πούμε ότι στην επικοινωνιακή πολιτική και διπλωματία πνιγόμαστε καμιά φορά σε μια κουταλιά νερού.

Ο Πρωθυπουργός συνετά και ορθά συναντήθηκε με τον Αρχιεπίσκοπο και κατάλαβε, φρονούμε το πράγμα. Ο ίδιος, εξ άλλου, υπεραμύνεται των διαύλων επικοινωνίας. Τους υπενθύμισε στην αντικειμενικά άριστη ομιλία του από του βήματος του ΟΗΕ. Το κείμενο αυτό είναι η γραμμή πλεύσης, ασφαλής και βεβαία και τελεσφόρος. Και ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας Νίκος Αναστασιάδης εδήλωσε ότι θα συναντήσει τον Αρχιεπίσκοπο Αμερικής, όπερ και έπραξε. Εδώ να υπενθυμίσουμε ότι η Ομογένεια Κωνσταντινουπόλεως, στη δεκαετία του '50 και '60, αρκετά υπέστη, λόγω του Κυπριακού, δεινά.

3. Όλο αυτό, το μη αναγκαίο, γεγονός άντιδράσεων κατά του Αρχιεπισκόπου από Αθήνα, Λευκωσία και ελληνοκυπριακούς ομογενειακούς παράγοντες της Νέας Υόρκης, μάς θυμίζει το 1969-1970. Τότε, η Αθήνα, με τη συνεπικουρία ομογενειακών κύκλων της Νέας Υόρκης, έβαλλε κατά του μεγάλου εκείνου Αρχιεπισκόπου Αμερικής Ιακώβου, για άλλο ζήτημα, το γλωσσικό εκκλησιαστικό ζήτημα. Εισηγάγε ο Αρχιεπίσκοπος την αγγλική μερικώς στη λειτουργική γλώσσα των Εκκλησιών στη Θεία Λειτουργία, κυρίως, **για να αντιλαμβάνονται οι νεότεροι Έλληνες ομογενείς**, που δεν γνώριζαν την ελληνική λειτουργική γλώσσα, ούτε καν ελληνικά στοιχειώδη δεν γνώριζαν, τα «εν τω ναώ τελούμενα».

Παρόμοιοι κύκλοι με τους σημερινούς ομογενών Ελλήνων και Ελληνοκυπρίων στη Νέα Υόρκη, σε συνεννόηση με την τότε κυβέρνηση των Αθηνών (περίοδος δικτατορίας των συνταγματαρχών) έρριπταν τον λίθο του αναθέματος κατά του Αρχιεπισκόπου, ως **αφελληνιστή και προδότη**. Η κυβέρνηση είχε δώσει εντολή στον Γενικό Πρόξενο της Ελλάδος στη Νέα

Υόρκη να μη συναντάται με τον Αρχιεπίσκοπο, ούτε να τον δέχεται στο Γενικό Προξενείο. Φυσικά, υπεχώρησαν όλοι οι ακραίοι αυτοί κατά κράτος στη συνέχεια. Είχε γίνει και τότε πολύς θόρυβος, παρ' ό τι τα ειδησεογραφικά μέσα επικοινωνίας ήσαν στοιχειώδη. Τώρα είναι πάμπολλα και άμεσα. Εξ ου και ο σχετικός αρχιεπισκοπικός θόρυβος και ο ανάλογος προβληματισμός.

4. Για να επανέλθουμε στο σημερινό θέμα να επισημάνουμε ότι η μόνη σωστή τοποθέτηση, λαμβανομένων υπόψει των συνθηκών της Ομογένειας και του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, στο οποίο υπάγεται ο Αρχιεπίσκοπος Ελπιδοφόρος, ήταν του εκπροσώπου του Αρχηγού της Αξιοματικής Αντιπολιτεύσεως. Οι πολιτικοί μας κάποιοι, όχι όλοι, και οι διπλωματικοί μας ανταποκριτές και δημοσιογράφοι οφείλουν, στοιχειωδώς, να θητεύουν, παράλληλα με τα γεωπολιτικά θέματα, και στα γεωεκκλησιαστικά και γεωθρησκευτικά. Ενίοτε, αλληλοεπηρεάζονται, όπως, το 1970, π.χ., και τώρα, το 2021, με επίκεντρο τον Αρχιεπίσκοπο Αμερικής. Ευχόμαστε να μην υπάρξουν άλλα παρατράγουδα τέτοια.

5. Και ιδού, σε λίγες μέρες ο Οικουμενικός Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως θα μεταβεί στη Νέα Υόρκη για να προστεί των εγκαινίων του ιστορικού Ιερού Ναού του Αγίου Νικολάου, στους Δίδυμους Πύργους, στο σημείο μηδέν. Ιστορικό θρησκευτικό γεγονός, αλλά και με ευρύτερες διαστάσεις και απηχήσεις. Είναι περίοδος εγκαινίων, βλέπετε στη Νέα Υόρκη.

Και τα ερωτήματα : Δεν θα έπρεπε ο επίσημος Εκπρόσωπος της Τουρκίας στον ΟΗΕ να κληθεί στο γεγονός, τιμής ένεκεν; Όπως εκλήθη ο Αρχιεπίσκοπος Αμερικής στα εγκαίνια του σπιτιού της Τουρκίας; Αν ο Πατριάρχης, ως Πατριάρχης των Ρωμηών στην Κωνσταντινούπολη και πολίτης της Τουρκίας, εκφράσει την επιθυμία – και το δικαιούται – να

επισκεφτεί το σπίτι της Τουρκίας στον ΟΗΕ, θα έκαμνε καλά ή άσχημα; Στα πλαίσια της εκκλησιαστικής πολιτικής και διπλωματίας; Πολύ περισσότερο, που, καθώς λέγεται, θα γίνει δεκτός από τον Πρόεδρο των ΗΠΑ Μπάιντεν, ενώ άλλοι πολιτικοί Ηγέτες το ήθελαν και το επεδίωκαν αλλά δεν το πέτυχαν;

6. Ο Αρχιεπίσκοπος Αμερικής Ελπιδοφόρος, διαπρεπής Πανεπιστημιακός Καθηγητής, πριν την εκλογή του στην Αμερική, στο Α.Π.Θ., στον Κλάδο της Θεολογίας και Ιστορίας της Εκκλησίας, είναι συνετός γνώστης όχι μόνο τον γεωθρησκευτικών αλλά και των γεωπολιτικών επικαίρων εξελίξεων, στα πλαίσια του Κόσμου της Ορθοδοξίας. Πορεύεται ως προσεκτικός οιακοστρόφος του Πνευματικού Σκάφους της Αρχιεπισκοπής Αμερικής, διάδοχος νουνεχής επί των ιχνών των πολυπείρων ποδών του Μεγάλου Εκείνου Αρχιεπισκόπου Αμερικής Ιακώβου. Και όλο αυτό το έργο του κείται σε συνάρτηση προς το Κέντρο της Ορθοδοξίας στην Κωνσταντινούπολη και προσωπικά προς τον Πατριάρχη Βαρθολομαίο Α', ο οποίος είναι η κορυφή σε θέματα εκκλησιαστικής πολιτικής και διπλωματίας και ιστορίας. Εις δε τους πολιτικούς, πολιτειολόγους, δημοσιογράφους και ρεπόρτερς υπενθυμίζουμε ταπεινά ότι **«ο εχθρός της αλήθειας διάβολος»** επιμελώς κρύβεται στις λεπτομέρειες. Και ότι, **«Ολβιος όστις ιστορίης έσχε μάθησιν»** (Ευριπίδης).

Αθανασίου Αν. Αγγελοπούλου

Καθηγητού Πανεπιστημίου

Δ/ντος Συμβούλου Ιδρύματος

Εθνικού και Θρησκευτικού Προβληματισμού